

אלגעמיינע יידישע צייטונג

ארגאן פֿיר פּאָליטיק, האַנדעל, פֿערקעהר אונד ייִדיש-קאָנפּעססאָנעללע אינטערעסען.

<p>פראנטערזאצאָנס-פרייז דעם בלאטטעם: פֿיר אָקטאָבער-איננאָן: נאנציהרטיג 20 קראַנען, האלב-יאָרליך 10 קראַנען, פֿערטעל-יאָרליך 5 קראַנען. פֿיר דאָס אויסלאַנד: נאנציהרטיג 28 קראַנען, האלב-יאָרליך 14 קראַנען, פֿערטעל-יאָרליך 7 קראַנען.</p>	<p>פֿראנטערזאצאָנס-פרייז ווערן זיך צו אַרעסטירען אָן דיאָ „Allgemeine Jüdische Zeitung“, Budapest, VII., Pfeiffer-Gasse 19. אָנצייגן אונד קאַרקירען פֿאַר געמיינדען ווערן זיך צו אַרעסטירען אָן דיאָ פֿאַרזיכט בעזענען.</p>	<p>Megjelenik 5-ször hetenkint (szombat, vasárnap és izr. ünnepek kivételével). Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Sip-utca 19. sz. Előfizetés: 1/4 évre 5 korona. - Hirdetések mérsékelt díjszabás szerint. Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő: Grossberg Lipót.</p>
<p>אינטערסירע אונד רעדאַקטאָר: לעאָפּאָלד (אַרײַ) גראַסבערג.</p>		<p>בײַה פֿרייטאָג, כײַו אדר ראשון, תרס״ח.</p>

פֿעלט; יא, ועלכטס לעצטעדין, אַלס פֿאַר דער ייִנגסטען וואָהל אין דיאָ ליסטע דער שטימט-בעזענער און דיאָ גאַנציקער אייגענעם און וואָרדען, האָט דיעס קיינער בעאנטשאַנעט.

מאַן קאָנטע עס אַיך ניכט בעאנטשאַנעט, דען דאָס שאַטט דער קאַשויער אָרטה געמיינדע בעאנטשאַנעט אויסדורקליך, דאָס יעדעס קולטור-שטימע-געמיינדע-געמיינדע-אליע-דאָס אַקטיווע וואָהלעכט בעזענעט, אונד אַיך דאָס געזעטץ (ראַסינינג) אַבער דיאָ רעזיסירונג דער ייִדישען רעליגיעזן פֿעלדאָנס נור, דאָס דער פֿאַר שטע הער (eldjáró) אַינער ייִדישען קולטור-געמיינדע אונד אַינער שאַטט-בירגער זיאָ וואָרדען דאָך צור עווענען ערהעללע, דאָס דאָס אַקטיווע וואָהלעכט ביאָ ייִדישען געמיינדען ניכט אָן דען בעזעטץ דער אונד-נאָישען שאַטט-בירגערשאַט געקניפּט אַיז.

נאָך מער: ועלכטס ביאָ רייכט אַגס וואָהלען ווערדען דיאָ שטימען זאָלבער פֿערוואַ-גען אונטערשאַט, דיאָ פֿאַרזיכט קיינע אונטער-שען שאַטט-בירגער זינד, מאָן ווערט נור דאָ-רוף, אָב זיאָ זיאָ אַינער געוויסען ציאָ אַי אַונטער וואָרדען אונד דורעכט שטייען ענט-ריכטע האַבען, אַיך - אַהרן אַהרן חביב - געשען וויר צי אַללע-לעצטע דען "של חך" ער וויר, דער דאָך דען קאַשויער פֿאַרזעטלעך ניכט גאַנץ געבונדענליך זיין קאַנן: וואָ פֿינדעט זיך אין דעם שיע אַיך נור דער מיניסטער אונד האַלפּטעקט דאָר, דאָס דער בעזע אַי דער קהלה זיין וואָהלעכט עס דאָ אַי אַויסאָבען דורעך ווען ער פֿאַרדער דיאָ שווערען אונד קאַסשע-לעגען פֿאַרזאָלעטען דער אַיפֿנאַהמע אַי אַינען שאַטט-בירגער-עלענדע האָט אַלע: גענען געמיינדע-שאַטט, לאַנדעס-געזעטץ אונד שווערעך, גענען אַללע דיעזע קאַסשע-געזעטען פֿאַרזאָלען, אַבער ניכט מינדער אַיך גענען דען געזעטץ-געזעטען פֿאַר-שטעט-איינרייכער, אַינדעס זיאָ אַינען בעדייטענע דען מוהיל אַהרער געמיינדע, נור וויל ער ניכט היע-צולאָנדע געבאָרען וואָרדען, דעס וואָהל-רעכטעס בעזענען וואָללען! אונד דאָס אַיז קיי-נע לאַקאַל-פֿאַנע מער, דאָס בעזע-לעבט זעהר פֿיעלע אונטערשישע קהלות, דען ווען דער עלענדע ערסע פֿונקט דעם קאַשויער פֿאַרזע-טעס ניכט דיאָ שאַרפּטע צירוקווינגען ער-פֿאַרזען ווערדען יאָ דיאָ מינונדען אונד אַבער-מינונדען מיטלענדע אַז-פֿאַר-אַקטע געמיינדען אונטערשאַט, וועלכע דיאָ אונטערשישע שאַטט-בירגערשאַט נאָך ניכט ערווערבען קאַנענען אַיז פֿאַללען רעכטע זיין, זאָ זיאָ דיאָ צאָהלונג דער קולטור-שטימע פֿערווינגען!

אַללין, מיט דעם אונטערשישע-ליכען ערסען פֿונקט דער אַן דיאָ קאַנעליאָ געריכטעטען אַיז נאָכע האַבען זיך דיאָ פֿאַרזעטלעך נאָך ניכט בעזענעט, שאַטט-אַללע-רווינגען האָט דיאָ זאָכע אַינע

פֿעלט; יא, ועלכטס לעצטעדין, אַלס פֿאַר דער ייִנגסטען וואָהל אין דיאָ ליסטע דער שטימט-בעזענער און דיאָ גאַנציקער אייגענעם און וואָרדען, האָט דיעס קיינער בעאנטשאַנעט.

מאַן קאָנטע עס אַיך ניכט בעאנטשאַנעט, דען דאָס שאַטט דער קאַשויער אָרטה געמיינדע בעאנטשאַנעט אויסדורקליך, דאָס יעדעס קולטור-שטימע-געמיינדע-געמיינדע-אליע-דאָס אַקטיווע וואָהלעכט בעזענעט, אונד אַיך דאָס געזעטץ (ראַסינינג) אַבער דיאָ רעזיסירונג דער ייִדישען רעליגיעזן פֿעלדאָנס נור, דאָס דער פֿאַר שטע הער (eldjáró) אַינער ייִדישען קולטור-געמיינדע אונד אַינער שאַטט-בירגער זיאָ וואָרדען דאָך צור עווענען ערהעללע, דאָס דאָס אַקטיווע וואָהלעכט ביאָ ייִדישען געמיינדען ניכט אָן דען בעזעטץ דער אונד-נאָישען שאַטט-בירגערשאַט געקניפּט אַיז.

נאָך מער: ועלכטס ביאָ רייכט אַגס וואָהלען ווערדען דיאָ שטימען זאָלבער פֿערוואַ-גען אונטערשאַט, דיאָ פֿאַרזיכט קיינע אונטער-שען שאַטט-בירגער זינד, מאָן ווערט נור דאָ-רוף, אָב זיאָ זיאָ אַינער געוויסען ציאָ אַי אַונטער וואָרדען אונד דורעכט שטייען ענט-ריכטע האַבען, אַיך - אַהרן אַהרן חביב - געשען וויר צי אַללע-לעצטע דען "של חך" ער וויר, דער דאָך דען קאַשויער פֿאַרזעטלעך ניכט גאַנץ געבונדענליך זיין קאַנן: וואָ פֿינדעט זיך אין דעם שיע אַיך נור דער מיניסטער אונד האַלפּטעקט דאָר, דאָס דער בעזע אַי דער קהלה זיין וואָהלעכט עס דאָ אַי אַויסאָבען דורעך ווען ער פֿאַרדער דיאָ שווערען אונד קאַסשע-לעגען פֿאַרזאָלעטען דער אַיפֿנאַהמע אַי אַינען שאַטט-בירגער-עלענדע האָט אַלע: גענען געמיינדע-שאַטט, לאַנדעס-געזעטץ אונד שווערעך, גענען אַללע דיעזע קאַסשע-געזעטען פֿאַרזאָלען, אַבער ניכט מינדער אַיך גענען דען געזעטץ-געזעטען פֿאַר-שטעט-איינרייכער, אַינדעס זיאָ אַינען בעדייטענע דען מוהיל אַהרער געמיינדע, נור וויל ער ניכט היע-צולאָנדע געבאָרען וואָרדען, דעס וואָהל-רעכטעס בעזענען וואָללען! אונד דאָס אַיז קיי-נע לאַקאַל-פֿאַנע מער, דאָס בעזע-לעבט זעהר פֿיעלע אונטערשישע קהלות, דען ווען דער עלענדע ערסע פֿונקט דעם קאַשויער פֿאַרזע-טעס ניכט דיאָ שאַרפּטע צירוקווינגען ער-פֿאַרזען ווערדען יאָ דיאָ מינונדען אונד אַבער-מינונדען מיטלענדע אַז-פֿאַר-אַקטע געמיינדען אונטערשאַט, וועלכע דיאָ אונטערשישע שאַטט-בירגערשאַט נאָך ניכט ערווערבען קאַנענען אַיז פֿאַללען רעכטע זיין, זאָ זיאָ דיאָ צאָהלונג דער קולטור-שטימע פֿערווינגען!

אַללין, מיט דעם אונטערשישע-ליכען ערסען פֿונקט דער אַן דיאָ קאַנעליאָ געריכטעטען אַיז נאָכע האַבען זיך דיאָ פֿאַרזעטלעך נאָך ניכט בעזענעט, שאַטט-אַללע-רווינגען האָט דיאָ זאָכע אַינע

פֿעלט; יא, ועלכטס לעצטעדין, אַלס פֿאַר דער ייִנגסטען וואָהל אין דיאָ ליסטע דער שטימט-בעזענער און דיאָ גאַנציקער אייגענעם און וואָרדען, האָט דיעס קיינער בעאנטשאַנעט.

מאַן קאָנטע עס אַיך ניכט בעאנטשאַנעט, דען דאָס שאַטט דער קאַשויער אָרטה געמיינדע בעאנטשאַנעט אויסדורקליך, דאָס יעדעס קולטור-שטימע-געמיינדע-געמיינדע-אליע-דאָס אַקטיווע וואָהלעכט בעזענעט, אונד אַיך דאָס געזעטץ (ראַסינינג) אַבער דיאָ רעזיסירונג דער ייִדישען רעליגיעזן פֿעלדאָנס נור, דאָס דער פֿאַר שטע הער (eldjáró) אַינער ייִדישען קולטור-געמיינדע אונד אַינער שאַטט-בירגער זיאָ וואָרדען דאָך צור עווענען ערהעללע, דאָס דאָס אַקטיווע וואָהלעכט ביאָ ייִדישען געמיינדען ניכט אָן דען בעזעטץ דער אונד-נאָישען שאַטט-בירגערשאַט געקניפּט אַיז.

נאָך מער: ועלכטס ביאָ רייכט אַגס וואָהלען ווערדען דיאָ שטימען זאָלבער פֿערוואַ-גען אונטערשאַט, דיאָ פֿאַרזיכט קיינע אונטער-שען שאַטט-בירגער זינד, מאָן ווערט נור דאָ-רוף, אָב זיאָ זיאָ אַינער געוויסען ציאָ אַי אַונטער וואָרדען אונד דורעכט שטייען ענט-ריכטע האַבען, אַיך - אַהרן אַהרן חביב - געשען וויר צי אַללע-לעצטע דען "של חך" ער וויר, דער דאָך דען קאַשויער פֿאַרזעטלעך ניכט גאַנץ געבונדענליך זיין קאַנן: וואָ פֿינדעט זיך אין דעם שיע אַיך נור דער מיניסטער אונד האַלפּטעקט דאָר, דאָס דער בעזע אַי דער קהלה זיין וואָהלעכט עס דאָ אַי אַויסאָבען דורעך ווען ער פֿאַרדער דיאָ שווערען אונד קאַסשע-לעגען פֿאַרזאָלעטען דער אַיפֿנאַהמע אַי אַינען שאַטט-בירגער-עלענדע האָט אַלע: גענען געמיינדע-שאַטט, לאַנדעס-געזעטץ אונד שווערעך, גענען אַללע דיעזע קאַסשע-געזעטען פֿאַרזאָלען, אַבער ניכט מינדער אַיך גענען דען געזעטץ-געזעטען פֿאַר-שטעט-איינרייכער, אַינדעס זיאָ אַינען בעדייטענע דען מוהיל אַהרער געמיינדע, נור וויל ער ניכט היע-צולאָנדע געבאָרען וואָרדען, דעס וואָהל-רעכטעס בעזענען וואָללען! אונד דאָס אַיז קיי-נע לאַקאַל-פֿאַנע מער, דאָס בעזע-לעבט זעהר פֿיעלע אונטערשישע קהלות, דען ווען דער עלענדע ערסע פֿונקט דעם קאַשויער פֿאַרזע-טעס ניכט דיאָ שאַרפּטע צירוקווינגען ער-פֿאַרזען ווערדען יאָ דיאָ מינונדען אונד אַבער-מינונדען מיטלענדע אַז-פֿאַר-אַקטע געמיינדען אונטערשאַט, וועלכע דיאָ אונטערשישע שאַטט-בירגערשאַט נאָך ניכט ערווערבען קאַנענען אַיז פֿאַללען רעכטע זיין, זאָ זיאָ דיאָ צאָהלונג דער קולטור-שטימע פֿערווינגען!

אַללין, מיט דעם אונטערשישע-ליכען ערסען פֿונקט דער אַן דיאָ קאַנעליאָ געריכטעטען אַיז נאָכע האַבען זיך דיאָ פֿאַרזעטלעך נאָך ניכט בעזענעט, שאַטט-אַללע-רווינגען האָט דיאָ זאָכע אַינע

דיאָ רייבונג אין דער אונטערשאַט-פֿאַרזעטען

וואָרדען געשטערן דער "דיסידענט" געזאָגט נאָר אַיז אַבער-געזעטען-ווינגען זינע לאַנגע, אַכט-טונקאַנס-אַרטיגע רעיע היעלע, בילדעטען זיך אין דען וואַנדעל-אַנגען גרופּען פֿאַן אַבער-אַדנעטען, וועלכע דיאָ אַיטאַציען דער אַבער-אַדנעטען האָלל ווי אונד גענאָסען לעבאָפּאַט בעש-אַבען, צו אַינער זאָלבען גרופּען פֿאַרזעטען מיטטער גראַף אַנדראַשישע הין, דעם אַבער-געזעטען וויללעלם שיימעני וואַנע:

"עקסעללענען וויר מיטטען דיאָ שטער-ליכע ערפֿאַהרונג מאַכען, דאָס דיאָ אונטערשאַט-פֿאַרזעטען פֿאַן מאַן צי מאַן אַן באָדען פֿעלדערט, זיאָ מראַנט דיאָ פֿעראַנטוואָרטונג, אַיז אַבער ניכט אַיטאַציע, דען אַיך ציקאַסע-דען אַינפֿלוס אַיך דיאָ רעזיסירונג-געזעטען צו געשען, אַיך בעזענען געשען נון דאָהין אַהרע ציקונט צו זיכערן אונד זיך אַינען זיכ-

וואָרדען געשטערן דער "דיסידענט" געזאָגט נאָר אַיז אַבער-געזעטען-ווינגען זינע לאַנגע, אַכט-טונקאַנס-אַרטיגע רעיע היעלע, בילדעטען זיך אין דען וואַנדעל-אַנגען גרופּען פֿאַן אַבער-אַדנעטען, וועלכע דיאָ אַיטאַציען דער אַבער-אַדנעטען האָלל ווי אונד גענאָסען לעבאָפּאַט בעש-אַבען, צו אַינער זאָלבען גרופּען פֿאַרזעטען מיטטער גראַף אַנדראַשישע הין, דעם אַבער-געזעטען וויללעלם שיימעני וואַנע:

"עקסעללענען וויר מיטטען דיאָ שטער-ליכע ערפֿאַהרונג מאַכען, דאָס דיאָ אונטערשאַט-פֿאַרזעטען פֿאַן מאַן צי מאַן אַן באָדען פֿעלדערט, זיאָ מראַנט דיאָ פֿעראַנטוואָרטונג, אַיז אַבער ניכט אַיטאַציע, דען אַיך ציקאַסע-דען אַינפֿלוס אַיך דיאָ רעזיסירונג-געזעטען צו געשען, אַיך בעזענען געשען נון דאָהין אַהרע ציקונט צו זיכערן אונד זיך אַינען זיכ-

וואָרדען געשטערן דער "דיסידענט" געזאָגט נאָר אַיז אַבער-געזעטען-ווינגען זינע לאַנגע, אַכט-טונקאַנס-אַרטיגע רעיע היעלע, בילדעטען זיך אין דען וואַנדעל-אַנגען גרופּען פֿאַן אַבער-אַדנעטען, וועלכע דיאָ אַיטאַציען דער אַבער-אַדנעטען האָלל ווי אונד גענאָסען לעבאָפּאַט בעש-אַבען, צו אַינער זאָלבען גרופּען פֿאַרזעטען מיטטער גראַף אַנדראַשישע הין, דעם אַבער-געזעטען וויללעלם שיימעני וואַנע:

"עקסעללענען וויר מיטטען דיאָ שטער-ליכע ערפֿאַהרונג מאַכען, דאָס דיאָ אונטערשאַט-פֿאַרזעטען פֿאַן מאַן צי מאַן אַן באָדען פֿעלדערט, זיאָ מראַנט דיאָ פֿעראַנטוואָרטונג, אַיז אַבער ניכט אַיטאַציע, דען אַיך ציקאַסע-דען אַינפֿלוס אַיך דיאָ רעזיסירונג-געזעטען צו געשען, אַיך בעזענען געשען נון דאָהין אַהרע ציקונט צו זיכערן אונד זיך אַינען זיכ-

אין גענאנטער אנשטאלט צור טויפע בעוועגן
וואלמען. דאס דיעס אָס דורך דר אַ הונ-
ג ען אונד מיט צוואַנציג און ננס מיט טעלן
געשיקט. בעווייזע אין פאלל. דער זיך ערסט
פאַר וועניגען טאגען עראיינגעטע, וואָ מאן איינען
יירישען פאציענטן פאַר דיא וואהל ישעללמען;
ואַפאַרטיגע ענטלאסונג אַדער טויפע. . . .
רענדער רובמעטע שליעסליך אן דען פראַדענטען
דיא אנפראגע, וואס ער צו טהון געדענקע, אום
ארטע וידען פאַר וואלבען פאַרקאמפניסען צו
שימצען? - פראַדענט דר ש מערן מוסס
צעבען, דאס דיא אויספיהרונגען דעם פאַרדער-
נערס פאַר ל ק א מ מ ען דען דע הא מ -
זא כ ען ע נ ט ש פ ר ע כ ען. דאנן ערגעהט
זיך דער פראַדענט אין קלאגען איבער דיא אונ-
צולאנגליכקייט דער פאַרהאנדענען מיטעל. וואַהל
ערדאלט דאס זיכענהויז דעמאכט וויעדער 25
נייע פלאטצען, אבער דאס אללעס רייכע ניכט
היין; דיא אנפאַרדערונגען זינד צו גראַסס.

(דיא וואהלען אין דען
קראַטטישען לאנדטאג) האבען גע-
טען בעגאנגען, אונד דער ערסטע וואהלשאג
האט גלייך געצויגט, דאס דער פערזיך דעם נייען
כאנס באראן רויך, דיא דינגע אין קראַגען
צו אנדערן, אלס מיסס לונגען בעטראכט
מעט ווערדען קאנין פאַן דען מיטגלידערן דער
לאנדעס רעגירונג, דיא זאמטליך
קאנדידירטען, ווארדע קייין איינציגעס
געוואהלט. מאכע פאַן איהנען ערהעלשען
איינע בעשאמער קליינע אנצאהל פאַן שטימען.
דיא רעגירונגס פריינדליכע פערפאססונגס פארטיא
אזט פאַלשטאנדיג אונטערלעגען, דאס רעזולטאט
דער געטריגען 66 וואהלען איזט אלוף אין
גראַסער זיערער אפפאויצאן, אן דעם דיא הייטע
שטאטפירדערען 28 וואהלען קום עטוואס אַנ-
דערן ווערדען. - דיא קראַטישען וואהלען נעהמען
אברענגעס שמעללענווייזע איינען אַב לו מי ג ען
פערלוויף, אין מאכען אַרמען ווארדען
פירעלע פער הא פ ט ו נ ג ען פאַרענאָמ-
מען, נאך אנדערען מוסטע מיליט אַר ענט-
זענדען ווערדען.

(מיליטארישע גענעראל אונד ריי-
אונג אויף דען מאַס קויער באה-
נען) אויס פערטערס בורג ווירד
טעלעגראפירט: וויא פערטערס בורגס קא וויער-
מאָסט מעלדען, ווארדען אויף דען איינעכאה-
נען דעם מאַסקויער ראיאנס אונטערשליפע אין
דער האַקע פאַן 8,000,000 רובעלן ענטדעקקט,
וועלכע פאַן האַקען איינעכאהנבעאמען פער-
איכט ווארדען. צאהלרייכע פערהאפטונגען שטע-
דען בעפאַר, אונטער דער לייטונג האַקער בע-
בעאסטען ווארדען אויך ווערטהפאַללע פראכט-
זענדונגען ענטווענדעט אונד היערויף איבער-
פאללע אויף דיא בעטרעפערדען ציגע אַדנאני-
זרט, אום דיא שפורען דער דיעבשטאהלע צו
פערווישען.

(פער הא פ ט ו נ ג איינעם ראשי
הק ה ל) מאן טעלעגראפירט אויס וואר שווי-
דער זינגט געוואהלטע פראַדענט דער היעזען
אויך קולטוסגעמינדע, דער ארצע דר ווילהעלם
ביכאָוסקי, ווארדע הייטע אויס ביזדער
אונטערקאנטעס גרונדע פער הא פ ט ע מ. נאך
מערה-שטינדגעס פערהאַר ווארדע צוואר אויף
פרייען פוסס געזעצט, ער ערהעלט
יעדאך פאַן דער פאַליציא דען אויפמארג, איינ-
נער האלבל דרייא טאגען דיא
שטאדט צו פערלאססען ווירד-
גענפאלט מאן איהן "פער שוב" ענטפערען
ווערדע.

(אייין 108 - יאַהריגע אונ-
גארושער יודע) איזט ניליך אין דער
אמערקאנישען שטאדט פילאדעלפיא
געשמאַרבען, ער היעט יאָועף קליין, אס
19 מאַרץ 1800 אין אוננארן געבאָרען, נאחט ער
אן דעם 1848 ער פרייהייטס קאמפפע טהייל אונד
פאַכט וואקקער אין דער ארמעע לודוויג קאש-
שוטהיים, ער וואר דעםהאלב צור פלוכט
געצוואונגען אונד וואנדערטע נאך אמעריקא אויס.

דיא ער ביז צו זינגט טאָדע אין אויסגעצייכע-
טעם געדאכטניס האמטע, פלעגטע ער גאר
אַפּט אונטערעסאנטע איינזעלדישען אויס דעם
דעוואלוציאָנס קאמפפע צו ערצהלען אונד שטעטס
איינע אונדעליכע צוהאַרעשאפט אום זיך צו
זאמטעלן.

(דיא "שמד" האט איהם
ניכטס געניטצט) נאמליך דעם אב-
געאָרדעטען דר אוואן פאַן מאַשקא-
וויטש, אַבנליך איהן מיטסער נראף
אנדראשיש סאַטשורט, ווארדע הערן
מאַטראוויש דיא אויפמאכע אים נאציאָנאַל-
קאסינא פער ווייגערט, אונד צוואר -
וויא עס הייסט - דארום, וויל ער נאך פאַר איי-
ניגען יאָרען אונגעטוישט וואר.

(אייין אויפזעהען עררע-
גענדער זעלבסטמאָרד פערזיך)
ווירד אויס טעמעשוואר געמלדעט, דאָרט
האט זיך דער גרונדבעזעצער אלפערד גאַסט-
הילף, דע מיטקאָליץ אויס זשעבעלי
איינע רעוואלוציע קינגעל אין דיא שלאפע געאנט
אונד לעבענסגעפאַהרליך פערוואונדעט, אלס אור-
זאכע דער טהאט געלמען שלעכטע פּינאנציעללע
פּערהאַלטניסען.

(כלייע נאכריכטען) אין לעמבערג
טוישט איין זינגעס מאַרבען אלס אבגעאָרדעטע-
קאנדידאטן פיר דען נאליצישען לאנדטאג אויף, עס איזט
דעם פרייליך מארא דולעסבינסקי, דיא הייטע
איהרע פראַגראמס רעדע האלטען וואלל. - אויף פערטונג
דער ביידעווייטען פּינאנציע מיטסער אוננאנס אונד אַסער-
היינט ווערדען דיא זילבערגולדען אויס דעם פערקעהר
געצאָגען אונד אין דען מינע-אַסטערן אין קאָמאַ-באניא
אונד וויען אין פּינא אונד איינקאָנגע-שטיקע אויס-
געפראַנט.

(אינזאָלונגעצען) דער ווענער קעדיאָיע-
פערזיך ניכט נאכטענהערדע אינזאָלונגעפאללע בעקאנט:
פערדנאנד קאָלאריש, טעמעשוואר; אויז עקשטיין, סטא-
ניסלי; נאכמיל בורג, סטאניסלי; אברהם קאסי, טשע-
נוויטי; אלעקסא פּעניטי, אדנאס; דימיטריע פּערטעסקי,
בוקארעסט; קי וואבא אונד קאָמפ, פּינא; פראנץ מאַנס-
פארט, סאַנאָק; די פערש, מילדענאייכען אונד ראסענווי.

(דיא אללערבעסטען באדע-וואנגען) דיא
וואַהל צור מקוה-איינריכטונג, אלס אויך פיר פרוואטהויער
זיך פאַרציגליך איינגען, זינד דיא פאטעטורשען זעלבסטהייז-
וואנגען דעם פאבריקאנטען אדאָלף וויעלע, בודאפעסט,
וואַסצנער-רינג נומער 47.

פראנץ יאָועף ביטטערוואסער
בעסטע אכפיהרטיטעל

אויס דעם אבגעאָרדעטענהויער.
- רעוויזאן דער הוי-אַדונג -

צו אונטערעם בעריכטע איבער דיא געסט-
ריגע זימצונג דעם אבגעאָרדעטענהויערס האבען
וויר פאַלגענדעס נאכציטראַגען:

נאכדעם דער "דיסידענט" געאַר נא די
פאַן 10 ביז פיערמעל 2 געגען דיא רעוויזאן גע-
שפראַכען האמטע, ערגרופף אונטערריכטס מיני-
סער גראף אפפאָני דאס וואָרט, ער ער-
קלאַמע, דאס ער אללעס, וואס ער זינערציט
איבער דיא רעוויזאן געזאגט האבע, אויפערכט
האלטע, ער האבע דיא רעוויזאן אויך פריהער
אלס נאָטהויערדיג ערקלאַרט פיר דען פאלל, דאס
נייע עלעמענטע אין דיא שאנצען דער פערפאס-
סונג אויפגענאָממען ווערדען, דיא יעטציגע רעווי-
זאן גילט נור פיר היעזען רייכטמאג, אן וועל-
כעס פיעלע פערטונגען צור שמאַרקינג דער
נאציאָן געטראַפּען ווערדען מיטסען, היעזע אבער
קאָנגע בייא דער הייטיגען געשאַפּטס-אַרדונג
פּערהינדערט ווערדען, ער (רעדנער) קאָמעט ניכט
אין ווידערשפורך מיט זייער פּערגאנגענהייט,
ווען ער אום דיא אוננאהט דעם יעטציגע ענט-
ווארדעס ביטטע, ער שטימעט דעם גראַפּען
אנדראשיש, צו, ווען היעזער זאגט, עס זייא
איינע אַנדערונג דעם שטאנדינקעטע אין היעזער
היינזיכט אויך דאן בערגרעט, ווען יעמאנד צו
איינער אנדערען צייט אנדערער אנוכט וואר, נור
מוסס דאס אויס זאכלייכען גרינדען גע-

שעהען, מאן גלויבטע, דיא ליכטע מאַגליכקייט
דער אַכטשטורקצאן אויס צווייא גרינדען אויס-
רעכטדאלמען צו מיטסען, וויל מאן דער אַנ-
זיכט וואר, דאס דיא מינאָיאַטאַט בייא דען
וואהלען נייע זיענען קאָנגע אינד דאס מאן ענט-
געגען דער אַפּענטליכען מינונג ניכט אַכטשרונ-
אירען קאָנגע, זאָנדרען הינוועגעגענט ווירדע,
מיטאלערוויילע האט אבער דיא ערפאָהונג גע-
לעהרט, דאס דיא פריהערע מינאָיאַטאַט צור
מינאָיאַטאַט ווארדע אונד דאס מאן זעלבסט אין
איינער פּרעמדען שפראכע ענטגעגען דער אַנ-
פּענטליכען מינונג אַכטשרווארען קאָנגע, דיא
רעוויזאן ווירד אברענגעס ניכט נור געגען דיא
אַכטשרוקצאן געפלאנט, זאָנדרען אום דיא אר-
בייטפּעפּהאָגיקייט דעם פּאָרלאמענטס צו ערמאָג-
ליכען, עס איזט איין אונט מאַגלייכער
צושטאנד, דאס מאן ניכט לאַנגער אלס
פּינף שטונדען זימצונג האלטע, דעם דאָרף אבער
ניכט דורך דיא בעש-אַנקונג דער רעדערפרייהייט
אכטעהאַלען ווערדען, אללעדינגס דאָרף מאן
אונטער דער רעדערפרייהייט ניכט פּערשטעהען,
דאס מאן דען וויללען דער מינאָיאַטאַט אום יע-
דען פּריוו דורכזעצען מיטען.

וואס דיא בעהויפּטונג בעטריפּעט, דאס עס
קיינע אַכטשרוקצאן גאַבע, ווען וויר איין
זעלבסטשטאַנדיגעס העער האַמטען, בעמערקט
רעדנער, אין היעזער פראגע זייא דאס פראַגראמס
דער קאָאליציאָנס רעגירונג מאכגעבען, וואַס זייא
ער אויף איינען צווישענרוף געזאגט פאַר לווי-
נייס אונטער לעבדאפּטעס בייפאלל בעמאָסטע,
דאס דער צווישענרוף אן דער פּעסשטעללונג
היעזעס פראַגראמטעס עכענוואלבען אַנשטאַל
האַמטע, וויא רעדנער.

דער אונטערריכטס מיטסער ווירדלעגעטע
דאן דיא איינזעלענע געגען דיא רעוויזאן פאַר-
געבראכען בערענקען אונד בעשאַפּטע זיך
בעקאָדערס מיט דען איינזערונגען, דיא קארל
אַטוואַש געגען דיא ערווייטערונג דער פרא-
וויאל-רעכטע פאַרנעכראכט האט, בייא דער
הייטיגען געשאַפּטס-אַרדונג ליענע דאס שיקקוואל
דעם לאנדעס אין דער האנד פאַן 20-25 אבגע-
אַרדעטען, וואַהרענד עס קום דענקבאַר איזט,
דאס דער פראַדענט דעם וואונשע פאַן 150
אבגעאָרדעטען זיך גרונדלאָן פּערשליעסען וויר-
דע, טראַצערעס איזט רעדנער בערייט, ענט-
שפּרעכענדיג אַנדערונגען אונד ערונגען דער
פראַגליכען בעשטימטונג צו צושטימען.
דיא עררעגונג, דיא דאָרבער ענטשמאנד, דאס
דער מיטסער דעם איינען דען איינציג פאַן
סאַציאַליסען אונד פּערטרעטערן דער נאציאָנאַל-
ליטאַטען אין אויסזיכט שטעללעט, איזט דורכ-
אויס ניכט גערעכטפּערטיגט, דען איינע וואַהר-
האַפּט פרייהייטליכע גערעכטע וואַהרעפאַרם
קאן היעזע מאַגליכקייט ניכט אויסשליעסען, אבער
פיעללייכט ווירד היעזער צו-וואכס אונס נור פאַן
פאַרטהייל זיין, וויל דאָרויך דיא איינשראכט דער
אוננארן געשטייגערט ווירדע.

נאך דער רעדע דעם אונטערריכטס מיני-
סטרעס, בייא דער פּעסשטעללונג דער מאַנעס-
אַרדונג פיר דיא הייטיגע זימצונג שמעללעט, דער
אבגעאָרדעטע פאַרקאש האַזי דען אַנ-
טראַג, עס מאַנע דיא בעראטהונג דער רעוויזאן
סוספּענדירט ווערדען, דא עס צווייפּעלהאַפּט זייא,
אַב זיא איינע מינאָיאַטאַט פּינדע אונד וויל דיא
סיטאציאָן אונטערקלאַרט זייא. - נאכרעל אונ-
ר אַן ווידערזעצט זיך היעזעס אַנטראַגע ענט-
שיידען, דען נאך דער רעדע דעם אונטער-
ריכטס מיטסערס זייא עס אונצווייפּעלהאַפּט,
דאס דיא רעוויזאן אונגענאָממען ווערדע. - האנ-
דעלסמיטסער קאַששוטה מיניטע, דיא
רעגירונג בעוויסעט הינרייכענדעס זעלבסטבע-
וואוסזיין, אום זאָלכעס צו בעאנטראַגען, ווען
עס נאָטהויערדיג וואָרע, ער שטוינט איבער דען
מוטה דעם אבגעאָרדעטען, נאך דער עכען פּער-
נאָממענען רעדע מיט איינעם זאָלבען אַנטראַג
הערפאַרצומרעמען. - עס בליעב דעמאָך בייא
דער פאַם פראַדענטען פאַרנעשלאגענען מאַנעס-
אַרדונג.

מונגעבענדען אינפלוסס אויף דיא פידרונג דער רעגירונג צו פערשאפטן.

מיניסטער גראף אנדראשיי: אויך האבע ניכטס דאגעזען דאס דא אונטערזאגט קיינס פארטייא דיא רעגירונג איבערנעממען צוגלייך אבער אויך דיא פערזאנלעך פונג.

אנטאן עיבער: דיא האבען וויר אהנע-הין צו טראגען!

מיניסטער גראף אנדראשיי: אויך בין בערייט, זעלבסט אין דער ריכטונג צו פער-מיטטעלן, דאס דיא אונטערזאגט קיינס פארטייא צו אללייני-ניגען רעגירונג געלאנגען. אויך ווערדע דאן אין דיא אפפאזיציען געהען; דאך פער-שפרייטע אויך איינע ארטיקלעך אפפאזיציען צו מאכען. אויך געהע גערן.

דאמיט ווענדעטע אנדראשיי ווער גרופפע דען ריקקען אונט וואללעטע אין דען בע-ראטהונגסוואל געהען. אויך דעם ווענע שטימע ער אויך איינע אנדערע, נאך גראסערע גרופפע, דיא דורך דיא עבען פערלאסענען אבערדנע-טען פערשטארקט, אויך אלסבאלד אומרינגטע אבערמאלס ווארדע דיא פראגע דער געשאפט-ארגאניזאציען צו שפראכע געבראכט. מי-ניסטער גראף אנדראשיי ערקלארטע:

וויר האבען דען רעוויזאנס-ענטווארף דען זאגענאנטען רעגירונגספארטייען אונטערברייטעט, זיך מיט איהען איבעראיינגעקאממען אונט הא-בען אונס דיא אויך דירעקטע צוואנגען געגרינדע-טע איבערצייגונג פערשאפטען קאנגען, דאס דיא סאציאליסטיש-פארטייען פיר דען אנטרא-איינ-טרעטען ווערדען. נון, דיא וויר אונס מיט דען געגענען דעם אנטרא-איינע הערומקריגען, פאללס מאן אונס, אים לעטצען אויגעבליקקע, אין דען ריקקען. דאס איזט קיין פארגעהען!

וויר האבען אונס צוואממענגעהאן, אים דיא אויפגאבען דער איבערגאנגסצייט צו ערפוללען. וויר מיססען דיעזע אויפגאבען אלס סאננעך לאזען. דאן קאנגט איהר דיא רעגירונג איבערנעממען אונט דאס לאנד גליקליך מאכען; איהר ווערדע זעהען, אב דיא נאציאן דיא קראפט האט, אייערע וויינשע צו ערפוללונג צו ברינגען. וויר ווערדען יא זעהען. ווארום האבט איהר דען דאמאלס ניכט שאן דיא רעגירונג איבערנאמען? דאמאלס האט געט איהר מוטע בעווייזען זאללען; דאס יעמצינע ברוממען גילט ניכטס. ווא אונט דער מוטע גע-בלעבען, אלס פארציאום אין דיא פארלאמענט איינצעצאגען וואר? ניטמאנד וואללעטע

ווייטער קאמפען; פלאגלעך זאך איך מיך פאסט גאנץ פערלאסען!

דיא האללוי גרופפע האט איב-ריגענס געסטערן אבערדאס אויף דער גאנצען ליניע דען ריקקע צו אונטערנעמען. דיא אבערדנעמען, דיא געסטערן אבערדען דען קלוב דער אונט-האנגיקייטס פארטייא אין גראסער צאהל אויפ-זוכטען, זאגען דען פארטייא פראוידענטען פראגן קאש שומה אין פערטרויליכעם געשפראך מיט דעם אבערדנעמען לודוויג האללוי, דער דעם מיניסטער דיא זעהר צוואממענגע-טרומפעטע ליסטע דער וויינשע זינער געזונגס-גענאסען הינזעטליך דעם רעוויזאנס-אנטרא-איינ-דארלעמען. דיעזע וויינשע בעמפעלען דיא איינ-שראנקונג דער ווייטגעהענדען בעפונגיסע דעם פראוידענטען אונט איינע מאסגע איינשראנקונג דער דויער דער פערלאנגערטען זיטצונגען. פאן איינער טרענענאנג אדער פאן דער מהייל-נאמע דער האללוי-גרופפע אן אייער אכשטרוק-צאן גענען דען רעוויזאנס-אנטרא-איינ-קיי-נע רעדע מעהר.

פערשיעדענע נייאנקייטען.

דיא אפפאזיציע פער רייכטישע דעלע-גאציאן האט געסטערן שלעסליך דאך איינ-מאל איהרע הייסט-בעראטהונגען בעענדעט. נא-טירליך קאם עס אין דערזעלבען אויך געסטערן אונטערזאגט דער ערלעדונג דעם מארינע-בידזשעס, צו אונטערנעמען אונ-גריפען געגען אונט ארין - יעמט בליבען נור נאך דיא שלוס-זיטצונג-נען בידער דעלעגאציען צוריקק. אין דערען בעשלוסען איבערנעם - בין אויך דיא פראגע דער ערהאונג דער אפפאזיציע-גאזשען - קיינע וועגענטליכע מינונגס-פערשיידענדיגס העררשא- (איינ ארטיקלעל געגען קא-ניג פערטער). מאן בעריכטעט אים בעל-גראד: דאס בלאטט "מאל" זשורנאל" ווארדע וועגען איינעם ארטיקלעס קאנפירט, שארף אין דעם דיא פאלטיק דער רעגירונג שארף פערארטהיילט, זאוויא אין פערבינדונג היעמיט דעם קאניג פערטער דער פארהווארף געמאכט ווארדען וואר, דאס ער זיך געט איינפלוסען דער פערשווארער-גרופפע אויסנע-לעפערט האבע, ווארדען ער צום שאטטע-קאניג העראבעזונקען ויא. דאס בלאטט האט צו דעם קאנפירט צען בעציעהונג-גען אונט דער ערוואהנטע ארטיקלעל האמטע דיא געזען איינעשאפטען דעם קראפטיגען הער-

פארגעהאבען. מאן גלויבט דעס האלב, דאס דיע-זער ארטיקלעל ענטווערדע פאן קראפטיגען די-רעקט אדער אבער פאן איינער דען קראפטיג-צען אומגעבענדען פערשווארער-גרופפע הער-שאמטע.

דיא רונג איינעם יידישען פראפעסאט אין קאירא) אים קאירא ווירד בעריכטעט: היער פאנד איינע אינ-טערעסאנטע זיבילאומספיער שטאטט, וועלכע צו עהרען אונזערעם גלויבענסגענאסען אונט לודוויג האללוי אונטער זינער 25-יארהיגען מהאמיקייט אלס פראפעסאט פיר צו-ווירעכט אן דער הערענען אונטערזאגט, פער-אנשטאלטעט ווארדע, אן דעם פערסטע האבען צאהלריכע הערפארהאנדענע פערזאנליכקייטען צוטייט געווענעט שילער דעם געפיערענען גע-לעהרטען, פיעלע איינלאגישע אונט איראפאישע ריכטער, דער לייטער דער דיפלאמאטישען אגענ-ציע איטאליענס, דער איטאליענישע קאנזול אונט פיעלע אנדערע מהיילגענאממען.

דיא אונט ארין ישראל) דאס אין סאלאניקי ערשיינענדיע טירקישע בלאטט "אי קדעם" שרייבט: "עס ערגינג אין עירלאס דער רעגירונג, וועלכער געשאמטעט, דיא גע-וואסער דעם יאראנס אויבצוישען צום צוועק-קע דער ערצייגונג דעם עלעקטרישען שאראמעס, דער צויר עלעקטרישען בעלייכטונג יערוואלעסס, זאוויא צויר בעדענענע דער פארביקען, מיהלען אונט אנטרען בעטריכע ערפארגערליך אונט. דיא נאטהיגען אונטערזוכונגען אונט פארבערייטונג-גען זיך בערייטע אבערשאפטען. דיא געוואסער-דעם פלוססע יאראן (ירדן) אין דער ענטפער-נונג פאן איינער שאנדע פאן יערובא זאללען צויר בעוואסערונג דער בענאכבארטען געפילדע אין דער אומגעבונג דער שאדט געלייטעט ווערדען. דער באדען איזט פרוכטבאר אונט עס איזט מין צווייפעל, דאס דיעזע בעוואסערונג דעם שאמט-שאמץ ויא דען אונטערזאגט בעדייטענדיען נומצען ברינגען ווירד."

דיא ערלעכע פאנערייא איינעם שפיטאל) דער וויינער ארעט דר' בערגער מאכען אין דער יונסטען זיטצונג דעם וויינער אויך קילטוספארשטאנדעם דיא מיטטהיילונג, דאס אים דארטן שפיטאל דער "בארטהעריגען" ווערדערהאלט בעקע-ה-רונגס פערזוכע אן יידישען פאצייענטען פארגענאמען ווערדען. ער ווילל נור איינען פאלל ערמוואהנען אונט ער ערקונדיגט זיך נאך דעם שיקקאלע איינעם מאנ-נעם, נאמענס קולקא אויס לייפניק, דען מאן

אוידיענין מיטנעמען קאנגעט, דאס ווירדע אויך דען הער-צענסטונען קאווער איינדרוקק מאכען, אונט ער ווירדע אללעס בעווייללען.

דאצו אבער וואללעט זיך דיא נוסע סאכער ניכט פערשיטענען; איינער זאלבען אויפערענונג מאכטע זיא דען גריי-זען פאטער ניכט אויסנעמען. אויך שיענע עס איהר צו זעהר בערעכענע צו זיין. ניכט דען רוייל לען דעם גראסען קאווערס וואללעט זיא אנטרען, זאנדרען זיין גערעכ-טיגקייטס געהאל, אונט דאן בעדורפטע עס בלאקס איינער גענויען שילדערונג דער מהאזאבען. אלס סאראה אלליין געבליבענע וואר, פערפיעל זיא אין טיעפעס זינגען. זיא דאכטע נאך, ווער דער געהיימטפאללע פיינד זיין קאנגע, דער נאך איהרעם פערדערבען טראכטעטע, אונט קאם צו דער ערקענטניסס, דאס עס דערוועלבע זיין מיססע, וועלכער דיא שריטטע איהרעם פריינדעס לאיאש בעקאכטעטע, זיא שטעללעט ביידעם אין פערבינדונג מיט צוועשטאכען.

בייא איינעם איהרער אויסגאנגע געלעגענטליך דער איבערנאמעט פאן בעשטעללונג אויף ארבייטען ווארדע זיא פאן איינען אנשיינענד דען האהערען שפאנדען אונטערזאגט אלטערען הערן פערפאלנט אונט מיט ליעבעסווארשען בע-לאסטונג. דיא געאנטטישע קאנגע זיך נור דאדורך פאן איהרעם פערפאלנער בעפרייען, אינדעם זיא איינען דער פאריכערפאהרענדען איינשאננער ארייען, שנעלל איינשטייע אונט נאכהויע פוהר.

(פארטעטצונג פאלנט.)

וויא קאנגעט זיינע מאיעסאלט פאן דער זאכע קענטניסס בעקאממען?

דיא קענטט איהר אונזערן קאווער שלעכט; אויך קימ-מערט אויך דער גערינגסטע וויינער אונטערטאנען. ער אויזט וויא איין פאטער צו יעדעם איינזעלנען. יעדער אונטערדריקטע דארף צו אוידיענין צו איהם קאממען, אונט געמאנד פער-לאסט אהנע טראקט דען קאנטראל-גאנג, ווא דיא אוי-דיענען ערטהיילט ווערדען.

"אונט איינע יידין דארף אויך צו איהם?" "יידן אדער כריסטן, דאס אויזט איהם איינערלייא, דיא נייטליכקייט, דיא אויזט איהם גאר ניכט געוואנגען. זיא פערברייטעט אונטער דאס פאלק דאס נערדע, דאס ער קיין נוסער כריסט אויזט, ווייל ער דיא צוואנגס-טויפען דער ווידען ניכט דולדעט. דער נוסע קאווער זאנט גאמליך: "מיר ליענט ניכט אן געטען פערטען, אויך ווילל גוטע כריסטען האבען." אונט אין נוסער כריסט אויזט ער זעלבער; ער נעהט טאגליך אין דיא מעסע, אונט בעטעט אונט ביכ-טעט וויא אונזער איינער. אבער אין פונקטא מענטליכקייט אונט גערעכטיגקייט אויזט איהם יעדער גלייך, בויער אדער ערעלמאן; יעדער ערלאנגט בייא איהם זיין רעכט."

דיא מאננער אונטערריכטעטען זיא הערנאך אין דער ארש אונט ווייזע, וויא זיא בייא דער אוידיענין צו ערשיינען אונט זיך צו בענעהמען האבע, זיא מיססע זיך איינע ביטט-שריפט צוואממענטשטעללען, ווארין אללעס, וואס זיא אויף דעם הערצען האבע, בעשריעבען ויא, יעדאך מיססע זיא אויך בעפראגען זיינער מאיעסאלט אללעס מינדליך אין גע-דראנגטער קירצע אויך הערוואנגען קאנגען. נוס ווארע עס, מיין-טען דיא נוסען לייטע, ווענן זיא דען בלינדען פאטער צויר

פאירלעטאן.

קאווער יאזעף אונט דיא יודען.

דיא סאטמאר'ישע ערצהאלונג. (4. פארטעטצונג.)

דער הימעל מאנע אויך פיר אייער מיטלייך בעלאה-נען? ריעף סאראה גערוהרט.

יעמט עגריפס דער יינגערע וואלדאט דאס ווארט: מיר קאמט איין געדאנקע, אויך וועלכע ווייזע זיא צו העלפען ווארע..."

דיא אויזט ניכט זא ליכט מאגליך, פיעל איהם דער אנדערע אינס ווארט. היער שיינט אוינע זעהר איינפלוסס-רייכע פערזאנליכקייט דיא האנד אים שפיעלע צו האבען. דיא גענען לאסט זיך ניכטס אפגאנגען.

אבער עס ניכט איינע נאך האהערע פערזאנ-ליכקייט, דיא דיעזען איינפלוסס פערניכטען קאנגע, מיניטע דער יינגערע. זיינע מאיעסאלט קאירא זען דיא האט שאן גענונג בעווייזע דאסיר געליעפערט, דאס ער שטעמט בערייט אויזט, זיך דער אונטערזאגט פערפאלנטען אן-צוועהמען.

דיא האסט דוא וואהל גאנץ רעכט, קאמערדא? מיין-טע דער אלטערע וואלדאט.

צווייפעלנד שפראך סאראה: וואס קיממערט עס דיא אללערהאכסטע פערזאנליכ-קייט, אב איינע ווענפאמיליע גליקליך אויזט אדער ניכט?